

Kúria
mint felülvizsgálati bíróság

v é g z é s e

Az ügy száma: Kfv.III.37.028/2024/2.

A tanács tagjai: Dr. Sperka Kálmán a tanács elnöke, Dr. Gyurán Ildikó előadó bíró, Dr. Farkas Katalin bíró, Dr. Sugár Tamás bíró, Dr. Bérces Nóra bíró

Az I. rendű felperes: felperes1 (cím1)

A II. rendű felperes: felperes2 (cím2)

A felperesek képviselője: Dr. Horváth V. Gábor Ügyvédi Iroda (cím3, eljáró ügyvéd: dr. Horváth V. Gábor)

Az I. rendű alperes: Veszprém Vármegyei Kormányhivatal (8200 Veszprém, Megyeház tér 1.)

Az I. rendű alperes képviselője: dr. Czaun Katalin kamarai jogtanácsos

A II. rendű alperes: II. rendű alperes (cím4)

A II. rendű alperes képviselője: Bihari-B. Szabó-Jean-Zalavári és Társai Ügyvédi Iroda (cím5; eljáró ügyvéd: dr. Jean Kornél ügyvéd)

A per tárgya: kisajátítási ügyben indult közigazgatási jogvita

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az I. és II. rendű felperesek, 19. sorszám alatt

Az elsőfokú bíróság neve, határozatának kelte és száma: a Veszprémi Törvényszék 2023. szeptember 28-án kelt 103.K.701.340/2022/18/II. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria az I. és II. rendű felperesek felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadja.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A Települési hrsz.1 hrsz-ú ingatlan az I. és II. rendű felperesek tulajdonát képezte 3858/11500-7642/11500 tulajdoni hányad arányban. A perbeli ingatlanra jogosult1 jogosult javára 26.000.000 Ft erejéig jelzálogjog került bejegyzésre. A perbeli ingatlan a „Település III. - tőzeg” védnevű bányatelek (a továbbiakban: bányatelek) részét képezi, a bányatelek kizárólagos jogosítottja a II. rendű alperes. Az eddig folytatott bányászati tevékenység a perbeli ingatlant nem érintette, azonban a tőzeg nyersanyag kimerülése miatt a bányatelek által határolt további területek, így a perbeli ingatlan teljes területének bányaművelés alá vonása vált indokolttá.

[2] A II. rendű alperes e célból beszerezte a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága Bányászati és Gázipari Főosztály Veszprémi Bányafelügyeleti Osztály SZTFH-BANYASZ/3160-2/2022. iktatószámú igazolását. Eszerint a perbeli ingatlan a bányatelek része, ásványvagyona igazolt, mivel II. rendű alperes a részére engedélyezett, a bányatelekben lévő ásványi nyersanyagot csak részlegesen termelte ki, márpedig a bányászat alapvető ásványvagyón-védelmi célja az igénybe vett ásványvagyón lehető legteljesebb mértékű kitermelése.

[3] A II. rendű alperes a bányatelken folytatott bányászati tevékenységre vonatkozóan rendelkezik a Veszprém Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi Osztálya által 2022. március 23-án kiadott VE/30/00078-16/2022. ügyiratszámú környezetvédelmi működési engedéllyel (a továbbiakban: környezetvédelmi működési engedély), amely 2036. március 31. napjáig érvényes. A környezetvédelmi működési engedély 3.01 és 3.04 pontjai nevesítik a perbeli ingatlant is. A 4.03.4 pont tartalmazza, hogy a bányászat során a tavakon megjelenő és esetlegesen előforduló védett állatok és növények egyedeinek zavarása, veszélyeztetése, engedély nélküli elpusztítása, élőhelyeinek veszélyeztetése, károsítása tilos. A 8.01 pont értelmében a környezetvédelmi működési engedélyben alapul vett körülmények jelentős megváltozását, illetve a tervezett jelentős megváltoztatását, továbbá a tulajdonosváltozást az engedélyes köteles 15 napon belül a hatóságnál bejelenteni. A 9.02 pont alapján a környezetvédelmi működési engedély az egyéb engedélyek beszerzése alól nem mentesít.

[4] A II. rendű alperes beszerezte a perbeli ingatlan végleges más célú hasznosításához szükséges engedélyt is. Az engedéllyel szemben előterjesztett keresetet a Veszprémi Törvényszék elutasította.

[5] A II. rendű alperes kérelmére az I. rendű alperes által kirendelt szakértő a perbeli ingatlan értékét, illetve a kisajátításért járó kártalanítás összegét 9.580.402 Ft-ban állapította meg.

[6] A II. rendű alperes általi vételi ajánlatot a felperesek nem fogadták el.

[7] Ezt követően a II. rendű alperes bányászat közérdekű célból kisajátítás iránti kérelmet terjesztett elő az I. rendű alperesnél. A perbeli ingatlan teljes kisajátításának céljaként a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 2.§ h) pontjában meghatározott bányászat közérdekű célt jelölte meg, mivel az általa folytatni kívánt bányászati tevékenység a perbeli ingatlan rendeltetésszerű használatát megszünteti.

[8] A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: BfNPI) 2022. június 21-én kelt 3158/2022 ügyiratszámú tájékoztatása szerint a perbeli ingatlanon fokozottan védett állatfaj, a haris van jelen.

[9] Az I. rendű alperes megkeresésére a természetvédelmi hatóság a VE/30/06868-2/2022. számú határozatban arról tájékoztatta, hogy a perbeli ingatlan természeti állapota szerint megfelel a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben (a továbbiakban:

Tvt.) rögzített láp fogalmának, így a törvény erejénél fogva országosan védett területnek minősül. A természetvédelmi hatóság természetvédelmi szempontból a perbeli ingatlan kisajátításához a Kstv. 7.§ (3) bekezdése alapján előzetesen hozzájárult.

[10] A szakértő a 2022. augusztus 22-én kelt, felülvizsgált és egységes szerkezetbe foglalt igazságügyi szakértői véleményben a perbeli ingatlan (talaj) kártalanítási értékét 9.387.508 Ft-ban, a műszaki kár értékét 220.000 Ft-ban, a kártalanítás teljes mértékét összesen 9.607.508 Ft-ban határozta meg.

[11] Az I. rendű alperes a 2022. október 18-án kelt VE/52/00781-33/2021. ügyszámú határozatával (a továbbiakban: I. rendű alperes határozata) a II. rendű alperes kisajátítási kérelmének helyt adott; a perbeli ingatlant bányászat közérdekű célból – a bányatelek területén lévő bányauzem bővítése céljából – kisajátította; a jogosult javára bejegyzett jelzálogjogot megszüntette; a kisajátított terület forgalmi értékét, a kártalanítás összegét a szakvéleményben foglaltakra figyelemmel 9.387.508 Ft összegben határozta meg.

[12] Az I. rendű alperes határozata a felperesek joggalappal kapcsolatos vitatásával szemben megállapította, hogy a kisajátítás jogszabályi feltételei fennállnak, mivel a II. rendű alperes bányászat közérdekű célból kezdeményezte a perbeli ingatlan kisajátítását. A végezni kívánt külszíni bányászati tevékenység a perbeli ingatlan legelőként (termőföldként) történő rendeltetésszerű használatát megszünteti, emiatt a bányászat mint közérdekű cél megvalósítása a perbeli ingatlanon fennálló tulajdon korlátozásával nem lehetséges. Kimondta, hogy nem helytálló a felperesek érvelése, miszerint a kisajátítást kérőnek szolgálat alapítása iránti kérelmet kellett volna benyújtania, mivel az a kisajátítási eljárás megindításának nem előfeltétele, így a kisajátítási kérelem sem lehet idő előtti. Az I. rendű alperes éppen a BfNPI tájékoztatás miatt kereste meg a természetvédelmi hatóságot. Az előzetes hozzájárulásból kiemelte, hogy az ex lege védettség a bányászati tevékenység folytatását nem zárja ki, az a jogszabályi keretek között, a mindenkor érvényes környezetvédelmi és bányászati hatósági engedélyekben foglaltak szerint végezhető. Hivatkozott arra, hogy a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 49. § 16. pontja alapján a védett természeti területen is folytatható bányászati tevékenység, amennyiben ahhoz az illetékes hatóság hozzájárul, és a bányászati tevékenység jogosultja az előírt feltételeket megtartja.

Az elsőfokú ítélet

[13] A törvényszék ítéletével a keresetet elutasította.

[14] Az indokolásban kifejtette, hogy a perben a felperes kizárólag a kisajátítás jogalapját vitatta, míg a kártalanítás összeszerűségét nem. Megállapította a bíróság, hogy a kisajátítás jogalapja fennáll.

[15] A kisajátításhoz fűzött követelményeket, feltételeket a Kstv. 3. § (1) bekezdés a)-d) pontjai fogalmazzák meg, azzal, hogy bányászat közérdekű célból a Kstv. 4. § (1) bekezdés g) pont ga)-gb) alpontok szerinti esetekben lehetséges.

[16] A jogszabályi feltételek között szereplő, a Kstv. 3. § (1) bekezdés a) pontban írt szolgalmi jog alapítását, illetőleg annak hiányát a felperesek csak a megelőző eljárásban kifogásolták, azonban ezzel összefüggésben jogsérelmet a jelen perben már nem állítottak. Egyebekben nem vitatott tény, hogy a bányászat mint közérdekű cél megvalósítása a tulajdon korlátozásával nem lett volna lehetséges, mivel a perbeli ingatlan rendeltetésszerű használatra

való alkalmassága a tervezett bányászati tevékenység végzésének eredményeként véglegesen megszűnik. Ezáltal a Kstv. 4. § (1) bekezdés g) pont gb) alpontja szerinti feltétel is fennáll.

[17] A bíróság hivatkozott a Kfv.II.37.796/2016/13. számú kúriai ítéletre, amelynek értelmében a felperes tévesen értelmezte a vonatkozó jogszabályai rendelkezéseket, engedélyezett bányászati tevékenység esetén a közérdek fennállása további bizonyítást nem igényel.

[18] A Kstv. 3. § (1) bekezdés d) pontja szerinti közösségi előny tekintetében a II. rendű alperes a meglévő munkahelyek megtartására, valamint az adott bányatelken meglévő ásványi vagyon kitermelésére is hivatkozott.

[19] A II. rendű alperes a bányatelek bővítésére is vonatkozó környezetvédelmi működés engedélyt 2022. március 23-án szerezte meg, amikor a BfNPI tájékoztatás még nem született meg, illetve nem állt a felperesek rendelkezésére. A kisajátítási eljárás tárgyát nem képezhetette sem a környezetvédelmi működési engedélyben foglalt bejelentési kötelezettség megtartásának ellenőrzése, sem a környezetvédelmi működési engedély esetleges felülvizsgálatának szükségessége.

[20] Az I. rendű alperes megkeresésére adott válaszában a természetvédelmi hatóság megerősítette, hogy a perbeli ingatlan mint lápterület ex lege védett területnek minősül, így fennáll a Kstv. 7.§ (3) bekezdésének alkalmazhatósága, azonban azon bányászati tevékenység végezhető, ezért természetvédelmi szempontból a kisajátításhoz az előzetes hozzájárulását megadta.

[21] A bíróság megállapította, hogy a megelőző eljárásban alkalmazandó Kstv. 7. § (3) bekezdés szerinti követelménynek az I. rendű alperes által beszerzett előzetes hozzájárulás eleget tett.

[22] A perbeli ingatlan kisajátításának a Kstv. szerinti valamennyi feltétele fennállt, további kritériumokat pedig a Kstv. nem rögzít. Az I. rendű alperes a fentiek alapján jogszerűen és megalapozottan állapította meg, hogy a kisajátítás jogszabályi feltételei fennállnak, a kisajátítással elérni kívánt cél közérdekűsége igazolást nyert.

A felülvizsgálati kérelem

[23] Az ítélettel szemben jogszabálysértésre hivatkozással a felperesek nyújtott be felülvizsgálati kérelmet kérve annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.

[24] A felülvizsgálati kérelem befogadása körében a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont aa) és ab) alpontjaira hivatkoztak.

[25] Kifejtette, hogy a jogerős ítélet sérti többek között a Kstv. 3.§-át, a Tvt. 38.§-át, 38/A.§-át, valamint az Alaptörvény XIII. cikkét.

[26] Előadták, hogy jelen eljárásban két közérdek ütközik egymással: a természet védelme mint az Alaptörvényben minden magyar állampolgár számára kötelezettségként rögzített közérdek, valamint a törvényi szinten rögzített bányászat mint a kisajátítás alapját képező cél.

[27] A felperesek azt tették vita tárgyává, hogy a korábban kiadott környezetvédelmi engedély időpontjában nem volt ismert az a tény, amely szerint a perbeli ingatlan ex lege lápnak minősül. A védett madárfajok, illetve a lápi minősítést követően felperesek álláspontja

szerint olyan változás állt be a perbeli ingatlan tekintetében, amely alapján közérdekű célból nem képezheti kisajátítás tárgyát a perbeli ingatlan, a magasabb, alaptörvényi szinten lévő természeti értékekre tekintettel.

[28] Álláspontjuk szerint abban a kérdésben kell állást foglalni, hogy mi minősül nagyobb közérdeknek: a természet, a természeti érdekek védelme, vagy a főleg bányavállalkozó oldalán jelentkező bányászattal elérhető haszon.

[29] A hatóságnak vizsgálnia kellett volna a kisajátítással biztosított tevékenység jelentőségét, közösségi előnyeit, azt egybevetni a perbeli ingatlan jellemzőivel, különös tekintettel a kulturális örökség védett elemeinek állapotára, veszélyeztetettségének mértékére, a természetvédelmi érték jelentőségére. Ezt a vizsgálatot sem a hatóság, sem a bíróság nem végezte el.

[30] A II. rendű alperesi érdekeltnek kötelezettsége lett volna az előzetes környezetvédelmi engedély alapján jelezni a környezetvédelmi hatóság felé azt a körülményt, hogy a perbeli ingatlan ex lege lápnak minősül, így a környezetvédelmi hatóságnak felül kellett volna vizsgálnia a korábban kiadott engedélyt.

[31] A Tvt. 38.§-ában meghatározott engedélyekkel a II. rendű alperes nem rendelkezett, így nem is tud megvalósulni a kisajátítási eljárásban hivatkozott kisajátítási cél. Az eljárás során a II. rendű alperes nem igazolta azt, hogy rendelkezik ezekkel az engedélyekkel.

[32] A felperesek szerint a II. rendű alperesnek új környezetvédelmi engedélyt kellett volna beszereznie az engedélyekkel együtt, ezzel igazolva a bányászat mint közérdekű cél meglétét.

[33] Hivatkoztak a Kúria Kvf.37.877/2020/10. számú döntésére, amely kimondja, hogy a környezetvédelmi és természetvédelmi feladatokat egy hatóság látja el, de szükséges ezek elkülönítése. Jelen esetben a II. rendű alperes megkapta ugyan a környezetvédelmi engedélyt a bányászati tevékenységre, ez azonban nem foglalja magában a Tvt. 38.-§-ban található természetvédelmi engedélyeket az azóta keletkezett védettségre tekintettel.

[34] Érvelésük szerint a bányászati tevékenység megkezdése jóval nagyobb károkat okoz a természeti világban, mint a II. rendű alperes által elérni kívánt cél.

A Kúria döntése és jogi indokai

[35] A felülvizsgálati kérelem befogadása nem indokolt.

[36] A Kp. 117. § (4) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni a kérelem befogadhatóságának okát, azonban annak fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell. A 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti ok esetében meg kell jelölni azt a közzétett kúriai határozatot és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálni kért határozat jogkérdésben eltér. A fél által megjelölt befogadhatósági okhoz a bíróság nincs kötve.

[37] A Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha

a) az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata

aa) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása,

ab) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége,

- ac) az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége,
- ad) a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés, illetve
- b) a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.

[38] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet – a felperesek befogadási kérelmében megjelölt indok mellett – a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt valamennyi befogadási ok alapján megvizsgálta, és megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn.

[39] A felülvizsgálati bíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, a befogadásról szóló döntés azt a célt szolgálja, hogy a Kúria az egyedi ügyek intézésében is elláthasson jogegységi funkciót. Ebből következően a befogadásról szóló döntés során a Kúriának nem az egyedi ügyben hozott bírósági határozat jogszerűségét, hanem az egyedi ügy és a jogegység kapcsolatát kell vizsgálnia. Önmagában a felülvizsgálati kérelemmel támadott határozat jogsértő jellegére való hivatkozás nem alapozza meg a befogadást.

[40] A Kúria a joggyakorlat egységének biztosítása – a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont –érdekében a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a jogerős határozat olyan elvi jelentőségű jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban a Kúria még nem foglalt állást, feltéve, hogy a jogértelmezést igénylő elvi jelentőségű jogkérdés vonatkozásában a bírói gyakorlat nem egységes, vagy a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye áll fenn.

[41] Alapot adhat a felülvizsgálatra az is, ha a jogerős határozat által felvetett elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat ugyan kialakult és egységes, annak követése azonban a körülmények változására tekintettel már nem támogatható.

[42] A Kúria 7/2023. Jogegységi határozatában a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja első fordulatainak értelmezése körében kifejtette, konjunktív feltételként kell vizsgálni egyrészt azt, hogy az adott elvi jelentőségű jogkérdésben a Kúria BHGY-ban közzétett határozatában korábban már állást foglalt-e, másrészt pedig azt, hogy a felvetett jogkérdésben vannak-e olyan eltérő bírói döntések, amelyek arra világítanak rá, hogy a bírói gyakorlat széttartó lenne, annak egysége – ellentétes jogértelmezés miatt – a támadott jogerős ítélet folytán sérült vagy ennek veszélye áll fenn. Következésképpen a befogadás egyik feltétele, hogy a felvetett elvi jelentőségű jogkérdésben a Kúria még nem foglalt állást.

[43] A Kúria megítélése szerint azonban sem az alperes határozata, sem a felperesek felülvizsgálati kérelme nem vetett fel olyan, az ügy érdemét adó elvi jelentőségű jogkérdést, amellyel kapcsolatban a bírói gyakorlat nem egységes, illetve nem valószínűsíthető, hogy jelen ügy kapcsán a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, a jogegység megbomlásának a veszélye állna fenn, ilyet a Kúria nem tárt fel jelen ügyben.

[44] Alapot adhat a felülvizsgálatra az is, ha a jogerős határozat által felvetett elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat ugyan kialakult és egységes, annak követése azonban a körülmények változására tekintettel már nem támogatható.

[45] A felülvizsgálati bíróság a rendelkezésre álló iratok alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében megvizsgálta az alperes által feltárt tényállást és értékelte a rendelkezésére álló bizonyítékokat, amely során kialakított álláspontja és az abból levont következtetések kiderülnek a határozat indokolásából. A felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.

[46] Társadalmi jelentőségre alapozott oknál fogva – Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ab) alpont – a felülvizsgálati kérelem befogadásának akkor van helye, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége miatt indokolt. E befogadási feltétel azt követeli meg, hogy a döntés a társadalom szélesebb körére – legalább áttételesen – jogi hatást gyakoroljon. A Kúria szerint azonban jelen ügy a jogalanyok széles körét sem közvetett, sem közvetlen módon nem érinti, rájuk semmilyen formában nincs kihatással. E körben utal arra a Kúria, a felülvizsgálattal támadott határozat tárgya a kisajátítási és nem környezetvédelmi határozat. Ahogyan pedig arra az elsőfokú bíróság is kitért, természetvédelmi szempontból a kisajátításhoz a hatóság előzetes hozzájárulását megadta. A Kúria továbbá nem észlelte a felülvizsgálati kérelemben foglalt jogkérdések tömeges számban történő előfordulását sem.

[47] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 117.§ (4) bekezdése alapulvételével – a felperesek befogadási kérelmében megjelölt indokok mellett – a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt valamennyi befogadási ok alapján megvizsgálta, és megállapította, hogy a befogadás feltételei egyéb okból sem állnak fenn. A felperesek felülvizsgálati kérelme felsőbb bírósági iránymutatást igénylő kérdést nem vetett fel, ezért a Kúria a rendkívüli jogorvoslati eljárásnak minősülő felülvizsgálati eljárás lefolytatására nem látott indokot.

[48] A kifejtetttekre tekintettel a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (2) bekezdésére alapította.

Az alkalmazott jogszabályok

[49] Kp. 118. § (1) és (3) bekezdés

A döntés rövid tartalma

[50] *A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) és ab) alpontjaira hivatkozással a felülvizsgálati kérelem befogadása nem indokolt.*

Záró rész

[51] A végzés ellen a Kp. 116. § d) pontja alapján felülvizsgálatnak nincs helye.

[52] A Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadása tárgyában a Kp. 118. § (2) bekezdése szerint tárgyaláson kívül határozott.

Budapest, 2024. január 31.

Dr. Sperka Kálmán s. k.

a tanács elnöke Dr. Gyurán Ildikó s. k.

előadó bíró

Dr. Farkas Katalin s. k.

bíró

Dr. Sugár Tamás s. k.

bíró

Dr. Bérces Nóra s. k.

bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő